بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2019/HC-A/275
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** ދައުލަތް (މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަމަންޓް އެންޑް އެނަރޖީ)
- **އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދޭ ފަރާތް:** އިދްރީސް އިބްރާހީމް، ކަނިރުމާގެ/ ލ. ގަމު

- **ރަޖިސްޓްރީކުރެވުނު ތާރީޚު:** 25 ރަމަޟާން 1440 / 30 މޭ 2019
- **ނިމުނު ތާރީޚު:** 11 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1442 / 28 އޮކްޓޯބަރު 2020

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ޙުސައިން ޒަކަރިއްޔާ
ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު
ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުއްރައޫފް އިބްރާހީމް

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ:

- **ނަންބަރު:** 69/O11C/2016
- **ނިންމި ކޯޓު:** ހައްދުންމަތީ ގަމު ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓު
- **ޤާޟީ:** [illegible]
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު:** 06 ސެޕްޓެމްބަރު 2016
- **ނިމުނު ތާރީޚު:** 06 މާރިޗު 2019

ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ:

މިއީ، ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 69/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާ ނިންމަވާފައިވާ ޝަރީޢަތާއި އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ، އެޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ދައުލަތް (މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަންމަންޓް އެންޑް އެނަރޖީ)ގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވުމުން ބަލައިގަތް ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

މިޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަކީ، ލ. ހިތަދޫ / ކަނިރުދާގެ، އިދުރީސް އިބްރާހީމްއެވެ.

ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:

-01 ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 69/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ތަފްޞީލް ބަލައިލުމުން، މިއީ، މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަންމަންޓް އެންޑް އެނަރޖީ އިން ބާއްޖަގެ ބަރަކަތުގެ މިހުން ދިރިއުޅޭ ކަރަންޓު ގެއަކަށް ޤާނޫނާ ކަރުދާސް ބެހެއްޓުމަށް ރިޔާސީ މަސްޢޫލުގެ ދަށުން، 27 ސެޕްޓެމްބަރު 2008 ގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަންމަންޓް އެންޑް އެނަރޖީ އިން ލ. ހިތަދޫއަށް ފޮނުވި 2500 (ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ) ރުފިޔާގެ ފައިސާ ކަރުދާސްތަކެއް ލ. ހިތަދޫ "ކަނިރުދާގެ" އަށް ލިބުނުކަމުގެ ކަރުދާހެއް އެގޮތުން ލިބިފައިނުވާތީ، އެގޮތުން 2500 (ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ) ރުފިޔާގެ ފައިސާ ކަރުދާހެއް، ނުވަތަ އެކަމުގެ ކަރުދާހެއް ގެންނަން ލިބޭ އަދި، ކަރުދާސް އެޅުވުމުގެ އަގުން، 27 ސެޕްޓެމްބަރު 2008 އިން ފެށިގެން ސަރުކާރުން ގެނެވުނު މަސައްކަތް ފަހުން ބަލައިނުގަތުމާއި ލ. ހިތަދޫ / ކަނިރުދާގެ، އިދުރީސް އިބްރާހީމް ހުށަހެޅުއްވުން ބޭނުން މަސައްކަތްކޮށްކަމާއި،

އެ މަސައްކަތުގައި ޖުމްލަ ކުރެއްވިފައިވާ "ދުނިޔަ، އިސްލާމީ ބަރަނބަނާއި، ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކާއި ގުޅޭގޮތުން ދާއިރާއިން ލ. ހިތަދޫ / ކަނިރުދާގެ އިދުރީސް އިބްރާހީމް (ދ.ކ ކާޑު ނަންބަރު: A139219) ގެ ފަރާތުން މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަންމަންޓް އަށް ދަޢުވާކުރެވިފައިވާ ކަމަށް ދަޢުވާގެ

މައްޗަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މި މައްސަލާގައި އިދުރީސް އިބްރާހީމް ހޯދުމަށް އެދިފައިވާ 2500 (ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ) ރުފިޔާ [illegible] ނުވަތަ މިހާރު ބާޒާރުން 2500 (ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ) ރުފިޔާ [illegible] ގެނެސް ދިނުން އަދާއި [illegible] ލ. ހިތަދޫ އާއި ހަމައަށް އުފުލުމުގެ އަގަކީ މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަންމަންޓް ގެ ފަރާތުން ލ. ހިތަދޫ / [illegible] ގޯތީގެ ވެރިފަރާތްކަމުގައިވާ އިދުރީސް އިބްރާހީމް އަށް [illegible] [illegible] މި މައްސަލާގައި ހިމެނޭ ދެފަރާތުގެ ބަޔާންތަކާއި، ހެކިބަސްދީފައިވާ ހެކިންގެ ހެކިބަސްތަކާއި، ހުށަހަޅާފައިވާ ލިޔެކިޔުންތަކުން [illegible]

[illegible] ފަރާތުގެ [illegible] ލ. ހިތަދޫ / [illegible] 2500 (ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ) ރުފިޔާ [illegible] ނުވަތަ މިހާރު ބާޒާރުން 2500 (ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ) ރުފިޔާ [illegible] ގެނެސް ދިނުން އަދާއި [illegible] ލ. ހިތަދޫ އާއި ހަމައަށް އުފުލުމުގެ އަގު މިއަދު (06 ޖުލައި 2019މ.) އިން ފެށިގެން 01 (އެކެއް) މަސްދުވަހުގެ މުއްދަތުގައި "ލ. ހިތަދޫ / [illegible] ގޯތީގެ ވެރިފަރާތްކަމުގައިވާ ލ. ހިތަދޫ / [illegible]، އިދުރީސް އިބްރާހީމް (ދ.ކ. ކާޑު ނަންބަރު: A139219) އަށް ދިނުމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަންމަންޓް އަށް އަންގައި، މި ޤަޟިއްޔާ ނިންމީމެވެ." މިފަދައިންނެވެ.

02- ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 69/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ ޝަރީޢަތުގެ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ އެޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި ދައުލަތް (މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަންމަންޓް އެންޑް އެނަރޖީ)ގެ ފަރާތުން 03 (ތިނެއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅާ އެ ނުކުތާތަކާއި ބެހޭ ގޮތުން [illegible] ހައިކޯޓުގެ [illegible]. އެ ގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ:

- ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ: އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަންމަންޓް އެންޑް އެނަރޖީގެ [illegible] [illegible] ގޯތީގެ [illegible] އަށް [illegible] މިނިސްޓްރީގެ [illegible] [illegible] ހުށަހަޅާފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ޤަރީނާތައް ނަފީވާފަދަ ނުވަތަ އެއާމެދު ޝައްކުއުފެދޭފަދަ ހެއްކެއް ނުވަތަ ޤަރީނާއެއް، ނުވަތަ ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ހެއްކާއި ޤަރީނާތަކުން ސާބިތުވާ ވާޤިޢާތަކުގެ އިދިކޮޅު ސާބިތުކޮށްދޭނެފަދަ ޤަވީ ހުއްޖަތެއް އިސްތިއުނާފު [illegible] ފަރާތުން [illegible] ހުށަހަޅާފައިނުވާތީ، [illegible] "[illegible]" ގެ [illegible] [illegible] 2500 [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] 2500 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 01 (އެކެއް) މަސްދުވަހުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 69/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާއިން [illegible]، ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ޤާޟީންގެ ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި ޖިނާޔަތް މައްސަލައެއްގައި [illegible] [illegible] [illegible] ދައުލަތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމާލަމެވެ.

- **[illegible] [illegible]:** [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-RU/01 ޤަވާޢިދުގައި [illegible] [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 69/O11C/2016 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 01 (އެކެއް) މަސްދުވަހުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 69/O11C/2016 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމާލަމެވެ.

- ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ: ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 69/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާ ނިންމުމުގައި އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ސަބަބަކީ ހުކުމުގެ ހުކުމުގައި ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކުގެ ތަސްދީޤު ލިޔުންތަކަކަށް ރިޢާޔަތްކުރައްވާ މައްސަލަ ނިންމަވާފައިވާ ނިންމެވުމަކީ ހުކުމެއް ނެރުއްވުމުގައި ސަހީހުން އަމަލުކުރައްވާ އުސޫލުތަކާއި ޚިލާފަށް ނިންމެވި ނިންމެވުމެއްކަމާއި، މި ނިންމެވުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާއާއި 52 ވަނަ މާއްދާ ޚިލާފަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ހުކުމެއްކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

03- ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 69/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާއާއި، އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ހުށަހަޅުއްވާ (މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަންމަންޓް އެންޑް އެނަރޖީ)ގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ނުކުތާތަކާއި، އެދިވަޑައިގެންނެވި ގޮތާއި، މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކުން ހައިކޯޓުގެ ސަމާލުކަމަށް ގެނެސްދީފައިވާ ނުކުތާތަކާއި، މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި ލިޔެކިޔުންތަކަށް ބެލިއިރު އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ޙުސައިން ޒަކަރިއްޔާއާއި ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ޙަމީދާއި ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުއްރަޢޫފު އިބްރާހީމްގެ ރައުޔު.

3.1- ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 69/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާއަށް ބަލާއިރު، އެ ޤަޟިއްޔާއަކީ، މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަންމަންޓް އެންޑް އެނަރޖީ އިން ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށުގެ ދިރިއުޅޭ ކުނިކުނި ގެއަކުން ޑިޕޮޒިޓް ކަމުގައި ބެލެހެއްޓުމަށް ހިންގުމުގެ މަޝްރޫޢުގެ ދަށުން، 27 ސެޕްޓެންބަރު 2008 ގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަންމަންޓް އެންޑް އެނަރޖީ އިން ލ. ހިތަދޫއަށް ފޮނުވި 2500 (ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ) ބިޔަރުގެ ފުރިހަމަ ކަރުދާސްތަކުން ލ. ހިތަދޫ "ކައުންސިލްގެ" ގެއަކުން ބިލެއްކުރި ކަރުދާސް އެގައިން ލިބިފައިނުވާތީ، އެ ގައުން 2500 (ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ) ބިޔަރުގެ ފުރިހަމަ ކަރުދާހާއި، ނުވަތަ އެ ބިލުގެ ކަރުދާހެއް ގަންނަން ޖެހޭ އަގައި، ކަރުދާސް އުފުލުމުގެ އަގާއި، 27 ސެޕްޓެންބަރު 2008 އިން ފެށިގެން ސަރުކާރު ބޭނުން

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ލ. ހިތަދޫ / ކަނިރުދާގެ، އިދުރީސް އިބްރާހީމް [illegible] [illegible] [illegible]

ލ. ހިތަދޫ / ކަނިރުދާގެ، އިދުރީސް އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަންމަންޓް އަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިދުރީސް އިބްރާހީމް [illegible] [illegible] ލ.ހިތަދޫ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2500 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2500 [illegible] އާ ހަމައަށް [illegible] [illegible] މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަންމަންޓް ގެ [illegible] “ލ. ހިތަދޫ /ކަނިރުދާގެ” [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިދުރީސް އިބްރާހީމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ލ. ހިތަދޫ/ ކަނިރުދާގެއަށް [illegible] 2500 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2500 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ލ. ހިތަދޫ އާ ހަމައަށް [illegible] [illegible] 06 [illegible] 2019 [illegible] [illegible] 01 ([illegible]) [illegible] [illegible] “ލ. ހިތަދޫ /ކަނިރުދާގެ” [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިދުރީސް އިބްރާހީމް [illegible] މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަންމަންޓް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 69/O11C/2016 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

3.2- [illegible]

ޝަރީޢަތްތައް ޤާއިމުކޮށްފައި އޮތުމުގެ މަޤްޞަދަކީ، ހަމަ ކޮންމެ ދިވެހި ރައްޔިތަކަށް ލިބިގެންވާ ޙައްޤެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އަދި އެ މަޤްޞަދު ޢަދުލުއިންޞާފު ހޯދުމުގެ މަގު ތަނަވަސްކޮށްދިނުމަށް ދައުލަތުން މަސައްކަތް ކުރަންވާނެކަމަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި؛

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީއާ އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރުމާއި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ “އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަމުގެ” ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަން ހިމާޔަތްކޮށް، ކުރިއެރުވުމަކީ ދައުލަތުގެ ވާޖިބެއްކަން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 18 ވަނަ މާއްދާއިން އެނގެން އޮންނައިރު، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައަޅައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޢަދުލުއިންޞާފު ހޯދުމުގެ މަގު ތަނަވަސްކޮށްދިނުމުގެ މަސައްކަތްތަކުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާއިން ދައުލަތުގެ މައްޗަށް ލާޒިމުކޮށްފައިވާ ޒިންމާއެއް، [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] އެ މަޤްޞަދު ޢަދުލުއިންޞާފު ހޯދުމުގެ މަގު ތަނަވަސްކޮށް [illegible] މަސައްކަތް ކުރަންވާނެކަމާއި، މި ކަން މި ގޮތަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2009/HC-A/365 ޤަޟިއްޔާއާއި އަދި ކަމާ ގުޅުންހުރި އެހެނިހެން ޤަޟިއްޔާތަކުގައިވެސް ފާހަގަކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި؛

ޤާނޫނުގެ ކުރިމަތީގައި، އަދި އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޤާނޫނީ ހިމާޔަތުގައި ކޮންމެ މީހަކަށްވެސް ހަމަހަމައަށް ލިބޭނެކަމާއި، ޤާނޫނުގެ ހިމާޔަތްކުރާނެކަމާއި، ޤާނޫނުން ލިބޭ ފައިދާވެސް ހަމަހަމައަށް ލިބިދޭ ހަމަ ކޮންމެ މީހަކަށްވެސް ލިބިގެންވާ ޙައްޤެއްކަމަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 20 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ނުވަތަ [illegible]، ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible]، ޤާނޫނުއަސާސީގެ “އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަމުގެ” ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަން، އެ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެއްވެސް ތަފާތެއް [illegible] [illegible] ކޮންމެ މީހަކަށް ލިބިގެންވާނެކަމަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ކަނޑައަޅާފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި؛

އެ ގޮތުން ބަލާއިރު، އާންމު އުސޫލަކީ، މުޖުތަމަޢުގެ އާންމު ޙާލަތްތަކުން ނިކަމެތި ނުވަތަ އިޖުތިމާޢީގޮތުން ހާއްސަ ރައްކާތެރިކަމެއް [illegible] ފަރާތްތައް ހިމާޔަތްކުރުމަކީ، ނުވަތަ ވަކި އުމުރަކަށް ނުވަތަ ވަކި ޖިންސަކަށް ނުވަތަ ޖިންސުގެ ވަކިބައިތަކަށް، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 23 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙައްޤުތަކުން ފުރިހަމައަށް ދައުލަތުގެ މަސައްކަތް އަދާކުރުމަކީ، ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ޤާނޫނުގެ ކުރިމަތީގައި އެއްވަރުގެ މަސައްކަތް ޤާނޫނު ހިންގުމުގައި ކަށަވަރު މިހާރުވެސް ހަމަހަމަވެގެންވާ މިންވަރުގައި ބޭނުންކުރުމަކީ ދަސްތޫރީ ކަމެއްކަން ކުރެވޭ އަންގައިދެއެވެ.

3.3- އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 69/O11C/2016 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތުން ބަލާއިރު؛

26 ޑިސެންބަރު 2004 ގެ ސުނާމީ ކާރިޘާގެ ގުޅިގެން، ބޭރުފަރާތްތަކުން، ސަރުކާރު ބޭނުމަށް މުޅިން އިޖުތިމާޢީ އަދި އިޤުތިޞާދީ ގޮތުން ދަތިކަމެއްގައިވާ ފަރާތްތަކަށް، އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށް ދިނުމުގެ ގޮތުން، ދިވެހިސަރުކާރާއި ބައިނަލްއަޤްވާމީ ޖަމްޢިއްޔާތަކާއި ޖަމާޢަތްތަކުން ގުޅިގެން ބިނާ ކުރި ގެދޮރު ހިއްސާކޮށްފައިވާ ހިނގާފައިވާކަމާއި؛

އެ ގޮތުން، ސުނާމީ ކާރިޘާގެ ގުޅިގެން، ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ދިމާވި ސާފު ބޯފެނުގެ ދަތިކަން ހައްލުކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި، ބޭރުގެ ޖަޕާނުގެ ދިވެހިސަރުކާރުން ހަމަޖެއްސެވުމުން، ރާއްޖޭގެ ޖުމުލަ ދިރިއުޅޭ ކޮންމެ ގެއަކަށް 2500 (ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ) ލީޓަރުގެ ބޯފެން އަޅާ ކަށަވަރުކޮށް ފުރިހަމަކުރުމުގެ މަސައްކަތް ހިނގާފައިވާކަމާއި؛

ސުނާމީ ކާރިޘާގެ ގުޅިގެން، ރާއްޖޭގެ މުޅިން ދިރިއުޅޭ ކޮންމެ ގެއަކަށް 2500 (ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ) ލީޓަރުގެ ބޯފެން އަޅާ ކަށަވަރުކޮށް ފުރިހަމަކުރުމުގެ ހިންގުން މަސައްކަތުގެ ދަށުން، ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށުގައި މުޅިން ދިރިއުޅޭ ގެތަކުގެ ގޮތުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ 175 (އެއްސަތޭކަ ހަތްދިހަ ފަހެއް) ގެއަކަށް ބޭނުންވާ ކަށަވަރުކޮށް ފުރިހަމަކުރުމުގެ، ދިވެހިސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މިނިސްޓްރީ އޮފް އެންވަޔަރަމަންޓް އެނަރޖީއާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

އެއްބަސްވުމެއް ވުޖޫދުވެފައިވާކަމާއި، އެ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ލ. ހިތަދޫއަށް [illegible] އަގު [illegible] ފުރުޞަތުދީފައިވާ ކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި،

އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ގޮތުގެ މަތިން ލ. ހިތަދޫއަށް [illegible] ބޭނުމެއް [illegible]، [illegible] ދިރިއުޅޭ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ހިތަދޫގައި [illegible] ދިރިއުޅޭ [illegible] ގޮތުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ 175 ގޭގެ [illegible] [illegible] [illegible] ބޭނުން އަގު [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދިރިއުޅޭކަން އެނގެން އޮވެއެވެ.

3.4- [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ދިރިއުޅޭ [illegible] [illegible] 2500 (ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ) [illegible] [illegible] އަގު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ލ. ހިތަދޫގައި [illegible] ދިރިއުޅޭ [illegible] ލ. ހިތަދޫ [illegible] [illegible] [illegible] 175 (އެއްސަތޭކަ ހަތްދިހަ ފަހެއް) ގޭގެ [illegible]، [illegible] އަގު [illegible] [illegible] ލ. ހިތަދޫ "[illegible]" އާއި ލ. ހިތަދޫ "[illegible]" އާއި ލ. ހިތަދޫ "[illegible]" އާއި ލ. ހިތަދޫ "[illegible]" އާއި ލ. ހިތަދޫ "[illegible]" އާއި ލ. ހިތަދޫ "[illegible]" އަށް [illegible] 2500 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2500 [illegible] [illegible] އަގު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ލ. ހިތަދޫ އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] 2500 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2500 [illegible] [illegible] އަގު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ލ. ހިތަދޫ އެ [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ހައްދުންމަތި ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 41/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 42/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 44/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 46/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 58/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާގައި އަދި އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 59/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible]، [illegible] ޤަޟިއްޔާތަކާ [illegible]

އެޤަޟިއްޔާތަކުގައި ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމް ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ތަންފީޛުކޮށްފައިވާކަން، ދައުލަތުގެ [illegible] ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅި [illegible] [illegible] އެނގެއެވެ.

3.5- އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ މަޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު

69/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި، އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ އިދުރީސް އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން [illegible] ދައުވާއަކީ، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2500 (ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ) ރުފިޔާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ލ. ހިތަދޫ "[illegible]" އަށް [illegible] 2500 ރުފިޔާގެ [illegible] [illegible] [illegible] 2500 ރުފިޔާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ލ. ހިތަދޫ "[illegible]" އަށް، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2500 (ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ) ރުފިޔާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ލ. [illegible] [illegible] [illegible] ލ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 175 ([illegible] [illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިދުރީސް އިބްރާހީމްގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] ލ. ހިތަދޫ "[illegible]" އަށް [illegible] 2500 ރުފިޔާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ މަޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 69/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި، އެ ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަކީ، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު [illegible] މައްޗަށް [illegible] ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއްކަން އެނގެއެވެ.

3.6- އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ މަޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު

69/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާއާއި، އެކޯޓުގެ ނަންބަރު 41/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 42/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 44/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 46/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 58/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާގައި އަދި އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު

59/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާއަކީ، [illegible] [illegible] [illegible] މައްޗަށް ހިންގުން ޤަޟިއްޔާތަކުގެ އިތުރުން، އެ ޤަޟިއްޔާތަކީ [illegible] މައްޗަށް ހިންގުން ޤަޟިއްޔާއެއްކަމުން އެ ޤަޟިއްޔާތަކުގެ [illegible] ނިމުނުކަމުގެ ރިޕޯޓުން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 41/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 42/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 44/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 46/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 58/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާގައި އަދި އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 59/O11C/2012 ޤަޟިއްޔާގައި ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމް، ދައުލަތުގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުކޮށްފައި ނުވާކަމާއި، އަދި [illegible]! [illegible] ޤަޟިއްޔާތަކުގައި [illegible] [illegible]، އެ ޤަޟިއްޔާތަކުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ދައުލަތުން [illegible] [illegible] ދައުލަތުގެ ބަހުން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

ޤާނޫނުގެ ކުރިމަތީގައި، އަދި އެ މީހުންގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ހަމަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 20 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާފަދައިން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މިންވަރު، (މުޖުތަމަޢުގެ އާންމު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ނުވަތަ ބައްޕަށް، އިޖްތިމާޢީ ގުޅުން މާއްދީ [illegible] [illegible]، ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]) ޤާނޫނުއަސާސީގެ "އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަމުގެ" ބާބުގައި [illegible] [illegible] [illegible]، އެ ބާބުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާއިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]

ދިފާޢު ނިންމުމެއްކަމުގައި ނޫނީ ބެލެވެން ނެތްކަމާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީއާ އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރުމާއި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ "އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަމުގެ" ބާބުގައި ބަޔާންވެގެންވާ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަން ހިމާޔަތްކުރުން، ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެ ޙައްޤުތައް ހަމަހަމަކަމާއެކު ފޯރުކޮށްދިނުމަކީ ދައުލަތުގެ ވާޖިބެއްކަން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 18 ވަނަ މާއްދާއިން އެނގެން އޮވެއެވެ.

ވީމާ، ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 69/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ޙުކުމަށް ބަދަލުގެންނަންޖެހޭ ޝަރުޢީ ޤާނޫނީ ސަބަބެއް އޮތްކަމަކަށް މި މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުގެ ހައިކޯޓުގައި ބެލި ދަޢުވާގައި އެއްވެސް ވަސީލަތަކުން ނުފެނުނެވެ.

- **ޙުކުމް:**

ދެންފަހު، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުން، ހައްދުންމަތީ ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 69/O11C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި އެކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ޙުކުމަށް ބަދަލުގެންނަންޖެހޭ ފަދަ ޝަރުޢީ ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ތިން ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްތިފާޤުން ކަނޑައަޅައި ޙުކުމްކުރީމެވެ.